

Karvin periaatteet asiantuntija-, suunnittelu- ja arviointiryhmien nimeämisestä

Tässä asiakirjassa kuvataan Karvin periaatteet, joita noudatetaan kaikkien asiantuntija-, suunnittelu- ja arviointiryhmien nimeämisessä.

1. Lainsäädäntöön pohjautuvat velvoitteet

1.1 Tasa-arvon toteutumisen varmistaminen

Karvissa varmistetaan tasa-arvon toteutuminen asiantuntija-, suunnittelu- ja arviointiryhmien nimeämisessä tasa-arvolakia noudattaen:

- **Tasa-arvolain** (*Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986*) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.
- **Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa:** Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.
- **Julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpano:**
 - Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa että kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.
 - Jos julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta- tai valtioneemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

1.2 Yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistaminen

Karvissa varmistetaan yhdenvertaisuuden toteutuminen asiantuntija-, suunnittelu- ja arviointiryhmien nimeämisessä yhdenvertaisuuslakia noudattaen:

- **Yhdenvertaisuuslain** (1325/2014) mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteisen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.
- Yhdenvertaisuusvaikutuksia arvioitaessa on tärkeää tarkastella myös muiden perusoikeuksien kuten esimerkiksi kielellisten oikeuksien ja osallistumisoikeuksien yhdenvertaista toteutumista.
- Viranomaisen tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

1.3 Esteettömyyden varmistaminen

Karvissa varmistetaan esteettömyyden toteutuminen asiantuntija-, suunnittelu- ja asiantuntijaryhmien nimeämisessä **hallintolakia** (434/2003) noudattaen:

- **Esteellisyys:**

- Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.
- Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

- **Esteellisyyserusteet:**

Virkamies on esteellinen:

1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;

2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;

4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;

2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä

3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisuokulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

- **Esteellisyden ratkaiseminen:**
 - Virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä.
 - Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

2 Arvioijien riippumattomuutta ja monitahoisuutta koskevat periaatteet

2.1 Läpinäkyvät periaatteet ryhmien nimeämisessä

- Ryhmät nimetään tässä asiakirjassa määriteltyjen, läpinäkyvien periaatteiden mukaan.
- Tässä asiakirjassa määriteltyjä periaatteita voidaan täydentää arviointimuotoyksillä periaatteilla (esimerkiksi korkeakoulujen auditointiryhmien kokoonpanon periaatteet).

2.2 Arvioijien riippumattomuus

- Ryhmiin nimettävien henkilöiden riippumattomuus turvataan varmistamalla, ettei nimettävillä henkilöillä ole eturistiriitoja arvioitavaan kohteeseen liittyen (ks. 1.3 Esteettömyyden varmistaminen).

2.3 Ryhmien monipuolinen asiantuntemus ja edustuksellisuus

- Ryhmät koostuvat eri tahojen toimijoista, kuten varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien, opiskelijoiden / opiskelijajärjestöjen, työelämän sekä mahdollisesti muiden sidosryhmien edustajista.
- Ryhmiä muodostettaessa varmistetaan, että ryhmän kokoonpanossa on tarvittavissa määrin arvioitavan aiheen sisältöasiantuntemusta sekä arviointiosaamista ja -kokemusta. Ryhmässä kokonaisuudessaan (ml. Karvin asiantuntijat) tulee olla kyseessä olevan koulutusmuodon tietoa ja osaamista sekä menetelmällistä osaamista.
- Ryhmien jäsenten valinnassa varmistetaan edustuksellisuus ja monitahoisuus arvioitavan aiheen kannalta, esimerkiksi:
 - Sukupuolten edustavuus (ks. 1.1 Tasa-arvon toteutumisen varmistaminen)
 - Kielellinen edustavuus (ks. 1.2 Yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistaminen)
 - Alueellinen edustavuus
 - Varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sekä korkeakoulujen koko ja profiili. Ryhmän jäseniä valitaan mm. isoista ja pienistä järjestäjistä, monialaisista ja yksialaisista järjestäjistä jne.

2.4 Arviointiosaamisen varmistaminen

- Ryhmiin nimetään jäseniä mahdollisimman edustavasti eri järjestäjät ja korkeakoulut huomioiden. Näin edistetään myös arviointiosaamisen vahvistumista kansallisesti.
- Karvi perehdyttää ja kouluttaa kaikki arvioijat tehtävänsä ja Karvin toimintaperiaatteisiin.

3 Ryhmiä koskevien esitysten valmistelu ja päätöksenteko Karvissa

3.1 Esitysten valmistelu

- Ryhmästä tehtävää esitystä varten laaditaan lyhyet kuvaukset ryhmään esitettävistä henkilöistä sekä heidän asiantuntemuksestaan, osaamisestaan ja kokemuksestaan ehdokkaiden toimittamien cv:n pohjalta.
- Ennen arviointikeskuksen johtajalle tai korkeakoulujen arviointijaostolle tehtävää esitystä ryhmän kokoonpano käydään läpi hankkeesta vastaavan yksikön päällikön kanssa ja tarkistetaan tässä asiakirjassa kuvattujen periaatteiden toteutuminen.

3.2 Päätöksenteko

Ryhmiä koskevassa päätöksenteossa noudatetaan Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettua asetusta (1317/2013):

- Seuraavat asiat johtaja ratkaisee arviointineuvostoa kuultuaan: arviointien hankesuunnitelmasta sekä suunnittelu- ja arviointiryhmien kokoonpanosta päättäminen, jos ei muuta ole säädetty.
- Korkeakoulujen arviointijaoston tehtävänä on päättää korkeakouluja koskevien arviointien hankesuunnitelmasta sekä suunnittelu- ja arviointiryhmien kokoonpanosta.